

A főváros több helyen műtetre szorul Barlangok és barlangászok

A Gellért-szálló szomszédságában, a Váci úton, Óbudán a Flórián térnél, a fővárosban egyre több helyen bontanak öreg épületeket, hogy helyükbe modern lakóházakat emeljenek. Sokan vitatják: a jelenlegi lakáshelyzetben nem luxus-e a szanalás.

— Szerintem nem az — mondja dr. Kemény János, a fővárosi tanács lakásosztályának vezetője.

— A »halálra ítélt« épületek döntő többsége földszintes vagy egy-két emeletes, rendszerint 70—100 éves vagy még ennél is idősebb. Rosszul felszerelt, komfort nélküli lakások tulajdonosainak nevét évek óta a kérvényezőink között találjuk.

Ne üzleteljenek

— Az idén 1600 lakást biztosítunk az életveszélyes, a szanalásra kerülő és az emberi lakás céljaira alkalmatlan bérlemények megszüntetésére. Felszámolják a népligeti mutatványos bódékat is. A szanalások nagy munkát hárítanak a lakásosztályokra. Gond például, hogy az emberek azon a környéken szeretnének maradni, ahol éltek nagy részét eltöltötték. De ezt nem tudjuk biztosítani, mert például Óbudán az első útemben ehhez 1330 lakást kellett volna helyben átadnunk.

— A szanalásnál sokszor évtizedes problémákat oldunk meg. Amit viszont meg akarunk akadályozni: az az üzletelés. A Józsefvárosban tapasztaltuk, hogy modern központi fűtéses lakásokat adtunk, amelyeket egy-egy hónap múlva 30—40 ezer forintokért elcserezték és visszaköltöztek ugyanolyan körülmények közé, mint ahogyan korábban éltek. Az új, készülő lakásokodékat azt várjuk, hogy ezt lehetetlenné tegye. Új lakást csak az állammal cserélhessék el.

Számítógép és szanalás

Ma már a tervezéshez a városrendezési szakemberek elektronikus számítógépeket is igénybe vesznek, s ezek segítségével határozták meg a következő évek leggazdaságosabb telepítési politikáját. Budapest 28 ezer olyan lakás van, amelynek felújítása csaknem annyiba kerülne, mint egy új bérlemény, s ugyanakkor megmaradna a kis, korszerűtlen lakás. Ezeknek címjegyzéke elkészült és rajtuk semmiféle felújítást nem engedélyeznek.

A szanalás esetenként gazdaságosabb, mint a külső telepítés, hiszen a közmű adott, a közlekedési hálózat is kiépített, s ugyanazon a területen a lebontott lakások helyén kétszer-háromszor annyit lehet felépíteni.

A tervezésnél a variációk sokaságát vették fi-

gyelembe. Természetesen nemcsak a gazdaságossági tényezők döntenek, hanem az is, hogy egyes területeken nem késztovább a városrekonstrukció s az »operációkat« el kell végezni.

Józsefváros, Ferencváros, Óbuda

A harmadik ötéves terv időszakában 7500, a következő tervperiódusban pedig az előzetes számítások szerint 14—15 ezer lakást szanalának.

A Józsefvárosban, a Tömörcsi utcán a munka úteme 1969—1970-tól gyorsulni fog. A Ferencvárosban is nagyarányú szanalásokat terveznek. Óbuda az építőipar egyik legfőbb munkahelye lesz hosszú éveken keresztül: a közvetlen közeljövőben lebontott épületek helyén 4000 új

otthon készül el, 11—30 emeletes épületekben. A Margitszigettel szemben, a Szent István parktól az Árpád-hídig kialakul Budapest egyik legmodernebb városrésze. Ugyan-csak felszámolásokat követel a zuglói program: több mint 50 ezer ember számára építenek új városrészt.

A szanalás tehát nem luxus, hanem egy kétmillió város fejlődésének, újjászülésének elengedhetetlen eszköze.

Moldován Tamás

Tíz esztendő óta csendesen dolgozik a természetbarát egyesület barlangkutató szakosztályának tagjaiból alakult barlangi mentőszolgálat. Sándor György, a mentőszolgálat helyettes vezetője így emlékezik meg munkájukról:

— Magyarországon több mint száz olyan barlang található, amelyekben szikadékok, sziklaomlás, a még »élő« vizek életveszélyt jelenthetnek az oda betevődő, tapasztalatlan és felszereléssel el nem látott személyek részére. Különösen nagy a veszély Budapestben, ahol a város belterületén négy-öt nagy barlang is található, köztük nem egy, egyenesen az autóbusszemállók mellől nyílik. Ezeket a lehetőségeket kihasználják a tapasztalatlan, felszer-

léssel nem rendelkező, de kalandvágytól fűtött fiatalok, és ebből származnak a bajok.

Veszélyes törekvések

Tíz évvel ezelőtt az első »maszek barlangkutató«, aki eltűnt a barlangban és csak több órák mentés után sikerült felhozni: egy »lelkes« fotóriporter volt, a Mátyás-hegyi barlang rejtelmeit akarta lecsépegni. Lábtoréssal megúsza.

Tíz év alatt a barlangi mentőszolgálat közel száz mentésben vett részt. A maszekokdász kezd divattá válni, sajnos. A legutóbbi statisztika azt mutatja, hogy az idén március 12 és április 5 között, tehát nem egészen egy hónap alatt 19 személyt kellett a különböző barlangokból kimenteni.

A mentőknek minden vasárnap akadt dolguk. Március 12-én három nap után találtak rá a budai Kréta-barlangban három kislóra, akik gyertyával indultak barlangot kutatni. Március 16-án a Mátyás-barlangból mentettek ki nyolc gyermeket, akik már ötödik napja fagyoskodtak étlenszomjan a barlang sötétjében. Március 24-én a Ferenc-hegyi barlangban öt egyetemi hallgatót mentettek ki a labirintusokból, április 5-én pedig a solymári Ördöglyuk-barlangban találtak rá az eltűntnek bejelentett három személyre, két fiúra és egy lányra. A »rekordot« három gyermek tartja, akik hét nap után szinte kiszáradva kerültek a mentők hordágyára.

Az önkéntes mentők

Hogyan mozgósítható a barlangi mentőszolgálat? Ma már ennek egyszerű a módja: a gyermekek vagy felnőttek eltűnését a rendőrségnek kell bejelenteni és

ott már tudják, hogyan lehet néhány óra alatt a helyszínre kihívni a barlangi mentőket. Felszerelésük kifogástalan. Sok segítséget kapnak az územektől, gyáraktól. Eppen a napokban ötvénezer forint értékű lámpakészlet-ajándékot kaptak a Bányászati Kutató Intézet-től, mászohágásokat rendszeresen küld számukra a Kábelgyár. Jó »gazdának« bizonyult a Vöröskereszt budapesti szervezete és a Barlangkutató Társulat, ahova szervezettileg a társadalmi barlangmentők tartoznak.

Van azonban egy megoldatlan problémájuk, mely meghaladja lehetőségeiket: a gyors szállítás és a tagok összehozása érdekében sürgős szükség van egy kiselezített mentőautóra, valamint az egyes mentőcsoportok között a barlangokban a hirtelenséggel történő rádióberendezésre.

Ma: mentési gyakorlatok

Sokan azt javasolták, hogy be kell zárni a barlangokat. Ez azonban nem megoldás, a fiatalokat nem szabad elzárni a barlangok látogatásától, hanem biztosítani kell számukra a szakképzett vezetőket, bármelyik természetbarát szakosztály szívesen áll rendelkezésre és megtanítja a fiatalokat a barlangászás technikájára és a biztonsági rendszabályokra. És még valami: ha a fiatalok minderre fittvé válnak és mégis vezető nélkül indulnak »barlangászni«, úgy legalább valaki tudjon úti céljukról, hogy ha eltűnnek, gyorsan megtalálhassák őket. Ez már a barlangi mentőszolgálat tagjainak a kérése. Ok egyébként, bátor fiatalok, huszán, április 20-án éjjel és ma, egész nap mentési nagygyakorlatot tartanak Klastrompusztánál, a Leány- és Legény-barlangokban. Vándor Pál

JÁTSZIK A ZSÜRI

Amikor beléptünk, már javában játszott a zsüri.

— Valóban játszunk, mert noha a pályaművek elbírálása a feladatunk, sokszor nem tudunk ellenállni, annyi ötletes, kedves játékot küldtek be az óvónők, a gondozónők — mondja Illés Menyhért, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának munkatársa, a zsüri egyik tagja.

Az óbudai Goldberger Gyár művelődési házában április 23-án olyan játékiállítás nyílt, amelynek minden darabját gyakorló óvónők és bölcsődei gondozónők tervezték és készítették. A textilipari szakszervezethez tartozó üzemek, gyárak bölcsődei és óvodái, immár húsz esztendőre minden tavaszszal beküldik saját készítésű játékaikat, de ez az idei »játékfesztivál« mégis más. A szakszervezet vezetője elhatározta ugyanis: felénkíti ezt az immár hagyományos szokást, s a legjobb munkákat díjazza, az első díj 3000 forint. De azért is más ez a mostani, mert első ízben kerülnek kiállításra a pályaművek nemesak a szakma, hanem a nagyközönség számára is.

— A textilipari szakszervezethez tartozó több mint hatvan gyermekintézményből ötezer pályamű érkezett — folytatja Illés Menyhért. — A zsürinek nem volt könnyű dolga, hiszen mind-egyiknek látszott az a nagy szeretet, odaadás, amelylyel készítették.

Ahol most a zsűrizés folyik — a Goli bölcsőde-jének vezetői szobájában —, egy nagy asztal körül ül a bíráló bizottság. S az asztalra újabb és újabb, izgalmasabbnál izgalmasabb játékok kerülnek. Az asztal végén az újságíróknak is helyet szorítottak.

Nehezen megy a munka, mert percenként nyílik az ajtó, betólnak a gyerekek, akik meg kint szorultak, az ablakon s ahol csak lehet, kukucskálnak, leskelődnek... — Úrhajó a hozzávaló kellekkel — kezdi a listát olvasni Szilák Lászlóné, a helyi bölcsőde vezetője. — Úrhajó formájú nyílászóró kerül az asztalra, belül két úrhajós sapka lóg, mellettük izgalmas, csavarható gombok, fülhallgató »géme-mikrofonnal« — mind-mind színes Tip és Unimó műanyag dobozokból ügyesen összeállítva.

— Ennek biztosan nagy sikere lesz — mondja Kabiné dr. Huszka Antónia, az MTA pszichológiai intézetének munkatársa, aki szintén tagja a bíráló bizottságnak. Közben az egyik gondozónő elmeséli, hogy az

úrhajózás még a legapróbbakra is nagy hatással van. Hallgatják a rádiót, nézik a tévét és mindenáron ők is úrhajózni akarnak...

— Valamelyik reggel bemegyek a nagycsoportosokhoz, akik még nincsenek háromévesek — folytatja — s látom, mindegyik a szekrény előtt hasal, a legkisebb benn kuporog a kihűzt fiókban, a többi nagy buzgalommal csavargatja a fiókgombokat, s közben, mint a motor morognak, bugnák... Úrhajóst játszottak.

A zsűrizés tovább folyik. Van itt szobahomokozó, igazi targonca kockákkal és dobozokkal, s ha ezeket megújítják, ők maguk is ráülhetnek. Babaszoba tévével, rádióval, mosógéppel és centrifugával, festőállvány és működő közlekedési lámpa, természetesen méretre. Babaruhátár és mosható dobozokból készült étkezéslet... — Meghívjuk a kiállítást...

Kovács Ildikó

A textileseknél ez már hagyomány

Úrhajó az asztalon

Várják a szakembereket is

tásra a játékszakra, az ipar és a kereskedelem szakembereit is — teszi hozzá dr. Huszka Antónia. — Nézzék meg, merítse- nek ötletet ezekből a ter- reből, mert hiszen az óvónők, a gondozónők tudják igazán, mi érdekli, mi köti le a két-hatéveseket.

Az egy héten nyitva tartó kiállítás után a játékok a gyerekekhez kerülnek. Tulajdonképpen ők döntenek majd el, ki az igazi győztes...

A kedves játékok arra engednek következtetni, hogy nyertesek már vannak; a gyerekek.

Kovács Ildikó

A kereskedelem kulisszái mögött

Mindaz, ami a kereskedelem tevékenységéből a fogyasztók széles táborának szeme előtt játszódik

le, az elmúlt hónapokban lényegében változatlan volt. A boltok kirakataiban, az áruk tömegében és választékában semmi különlegesre, szembeötlőre nem figyelhetünk fel, kivéve az árak változását.

Amilyen csendes volt a felszín, a látszat, amilyen egyenes volt az árueletetés, kiegyensúlyozott a

kereslet és a kínálat, anynyira mozgalmatlan és bizonyult, volt mindaz, ami a kereskedelemben a kullisszák mögött zajlott. A kereskedelmi dolgozókra — a minisztertől az eladóig — soha még ilyen bizonyult és ilyen tömegű feladat nem hárult, mint az új mechanizmusra való áttérés időszakában.

niuk. Az áru — mivel a nagykereskedelemben is bizonyultabb lett a munka — egyelőre kevés, reggel helyett délelben, délután, esetleg a csúcsforgalmi időben érkeznek. Az eladók nemegyszer záróra után kénytelenek a beérkezett árukat a nehezen áttekinthető árjegyzékből kikeresni, ellenőrizni, majd egyenként megmérni, és minden egyes darabra felragasztani az árjelző cédulát.

A teljes képhez tartozik

A vállalat vezetői igyekeznek az árfelületet gépesíteni, ennek azonban számos technikai és anyagi feltétele van. Jobb munkaszervezéssel és újabb munkaerők beállításával is segítik a megoldást.

A Röltex példája csak csepp az óceánból, amely a kereskedelmi dolgozók új feladatait jelképezheti. Az sem mellékes, hogy új feladatokról van szó, olyanokról, amelyek megoldásában nem rendelkeznek tapasztalatokkal, gyakorlatlalt.

S ami mindezt különösen figyelemre méltóvá teszi: a birkózás az újjal lényegében a háttérben, a kullisszák mögött folyik. A vásárló általában csak egyre szelben megrendezett kirakatokat, jó vagy kifogásolható árukészleteket lát, és a kiszolgálásra is kevesebb a panasz, mint a múltban. Az erőfeszítésekről kevés a tudomása, pedig a teljes képhez és a kereskedelmi dolgozók megbecsüléséhez ez is hozzá tartozik.

Gál Zsuzsa

Dzsungeltörvény és ökológia?

Március 31-re virradóra történt. A nagytényi sertéshizlalda kultúrter- mében rendezett táncmu- latságon Della Tibor 21 éves targoncavezető, aki garázdaság és rongálás miatt már büntetve volt, valami miatt összeszóla- kozott Gót Flórián 18 éves kertészrel és bátyjával, Gót Józseffel. Tett- legességre azonban nem

került sor, mert a rende- zők szétválasztották őket. Éjszaka fél 3 óra táj- ban, amikor Della három társával hazafelé indult, az autóbusszemállónál megpillantotta a Gót testvérpárt.

— Most behúzó nekí egyet — jegyezte meg barátainak Della. — Meg- tanítom, hogy kell visel- kedni.

A halálos ütés

A következő pillanat- ban odalépett Gót Fló- riánhoz és ököllel leütötte a fiatalembert, aki olyan súlyosan megsérült, hogy rövid idő múlva az Országos Traumatológiai Intézetben — mielőtt megoperálhatták volna — meghalt. A boncolás szerint halálát az ütés okozta elesés következté- ben történt koponyatörés és agyvérzés idézte elő. Támadóját, Della Tibort halált okozó súlyos testi sértés miatt előzetes letartóztatásba helyezték.

A másik eset szintén a közelmúltban történt. A Nyugati pályaudvarról este 10 óra után Monora induló személyvonatra öt fiatal ember szállt fel, csaknem valamennyien 17 évesek. Ittasak voltak, randalizálni kezdtek a vonaton, majd belekötöt-

tek egy 20 év körüli nyomorék, csökkenett értelmi képességű fiatalemberbe. Cs. H. István 20 éves figurás és R. György 26 éves nyomdai alkalmazott felháborodtak a fiatal fiúk viselkedésén és figyelmeztették őket. Most már a garázdák őket vették célba, majd miután Cs. H. István ki- tért útjukból, R. György- re támadtak és véresre verték.

A lörinci vasútállomá- son — a kalauz intézke- désére — már a mentők és az URH-s járó várta a vonatot, mely 20 percig vesztegelt az állomáson. A mentők a súlyosan sérült fiatalembert kór- házba vitték, a rendőrök pedig a rendőrségre ki-

sérték. Előzetes letartó- ztatásban, garázdaság és súlyos testi sértés miatt

A harmadik helyen...

Csupán két eset a sok közül, amelyekben a virtu- tuskodás, az igazság, a gátlás nélküli indulat, a féktelen düh mások bán- talmazásában, olykor súlyos, sőt életveszélyes sé- rülések előidézésében nyilvánul meg. A rendő- ségi statisztika szerint a testi sértés bűncselekmé- nyek 1965-ben az összbüntettek 6 százalékát tették ki, és az összbüntet- tek között — a lopás és foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés után — a harmadik helyet foglalta el. S 1965

Kulturálatlanság és alkoholizmus

— Ezeknek az esetek- nek nagy a társadalmi veszélyessége, hiszen a testi épség és egészség ellen irányulnak, testi fogyatékossággal, súlyos egészségromlással járnak, olykor halálal végződnek. A büntett sértettjei rövi- debb-hosszabb időre ki- esnek a termelőmunkából. A tettek elkövetői pedig börtönbe kerülnek, csa- lások sora sínyli meg az oktanul hetvenkedést. Vé- gül a közrend és közbiz- tonság megzavarása a la- kosság körében bizonyos nyugtalanságot okoz.

— Hogyan előzhető

óta ez a szám még emel- kedett.

— A testi sértések sok munkát adnak a rendőri szerveknek — mondják a főkapitányságon. — A sértődékenység, a harag, a bosszú olykor annyira felfokozzák az indulatot, hogy az értelem ellenőrző tevékenysége csaknem megszűnik. S a túl- fűtött indulatok testi sértő- désekben vezetődnek le, a garázda elemek törvé- nyen kívül helyezik ma- gukat: a dzsungeltörvényt, az ökológiot akar- ják érvényesíteni.

meg ezek az elszaporo- dott büntettek?

— A tapasztalat és a statisztikai adatok azt mutatják — hangzik a válasz —, hogy a kultu- rálatlanság és az alkoholo- los állapot nagy szerepet játszik a durva magatar- tásban. Ezért ebből ön- ként következik, hogy a műveltségi színvonal eme- lése, valamint az alkoho- lizmus elleni harc, az ittasok és fiatalokrák kiszolgálásának megaka- dályozása nagyban hozzá- járulhat a büntettek csökkenéséhez.

Balla Ödön